

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף מז

רבי יהושע בן לוי אמר שני דברים בענין עירוב:

א. הלכה כרבי יוחנן בן נורי (שאדם ישן וחפצי הפקר קונים שביתה).

ב. הלכה כדברי המיקל בעירוב.

הגמרא מבארת בכמה אופנים מדוע הוצרכו שתי המימרות, שלכאורה אומרות אותו הדבר:

בבי זירא: 'הלכה כרבי יוחנן בן נורי' נותנת לנו קולא - שאדם שישן קנה עירוב, וגם חומרא - שחפצים של הפקר קנו עירוב, ואז המוצא את הכלי אינו יכול לקחת אותו למקום שעירב הוא עצמו, אלא רק בתחום שביתה הכלי. ולכן אמר ריב"ל גם 'הלכה כדברי המיקל' שבחפצי הפקר הלכה כחכמים שאינם קונים שביתה וכל המוצאם יכול להוליכם כרגליו.

אך מאידך לא היה מספיק לומר רק 'הלכה כדברי המיקל', מכיון שאז היינו סבורים שבמקרה של יחיד מול רבים לא נקל כמו היחיד.

אישה שעברו עליה שלוש עונות: אישה שראתה דם אנו מטמאים אותה לא רק משעת ראייתה, אלא למפרע (ונחלקו הדעות במסכת נידה ממתי מטמאים אותה). זאת מכיון שרבנן חששו שמא הדם כבר הופיע קודם לכן, ושהה בתוך גופה עד שיצא החוצה, והרי היא טמאה למפרע.

אישה רגילה רואה אחת לשלושים יום. אישה שהגיעה לגיל זיקנה ולא ראתה שלוש 'עונות' דהיינו תשעים יום - הרי היא 'מסולקת דמים', ואם לאחר מכן תראה שוב, אנו מטמאים אותה רק משעת ראייתה ולא למפרע. נחלקו הדעות באישה צעירה: דעת רבי אליעזר שדינה כמו זקינה, אבל חכמים חולקים ומטמאים אותה למפרע.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מעשה ועשה רבי כרבי אליעזר: מעשה באישה צעירה שלא ראתה דם שלוש עונות, ואח"כ ראתה, ובאה לשאול את רבי מה דינם של הטהרות שהתעסקה בהם קודם לראייתה? וטיהר אותם רבי כדעת רבי אליעזר. לאחר מכן נזכר רבי שרבנן חולקים עליו (שהם רבים מולו), ובכל אופן רבי לא חזר בו מהוראתו לאישה. מכיון שהיתה זו שנת בצורת והיתה זו שנת הדחק, ו'כדאי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק'. אמנם הגמרא מדגישה שלא נפסקה הלכה בבית המדרש כרבנן, שאל"כ גם בשעת הדחק לא היה סומך רבי על הדעה שאינה להלכה.

שמועה קרובה / רחוקה: אדם שאבל על מתו, נוהג 'שבעה' שבהם אסורה לו רחיצה וכיבוס בגדים, ו'שלושים' שבהם אסורה לו תספורת וגיהוץ. רבי עקיבא סובר - שכל זה רק בשמועה קרובה (בתוך שלושים לפטירה), אבל בשמועה רחוקה הוא נוהג רק יום אחד בלבד. חכמים חולקים וסוברים - שגם בשמועה רחוקה צריך לנהוג שבעה ושלושים.

רב פפא: מ'הלכה כדברי המיקל בעירוב' היינו מקילים רק בעירובי חצירות, ולא בעירובי תחומין שהם חמורים יותר, על זה נאמר 'הלכה כרבי יוחנן בן נורי'. בעירובי חצירות הדין הוא שמערבים לאדם אפילו שלא מדעתו כי זכות הוא לו, משא"כ בעירובי תחומין כי שמא אינו מעונין ללכת לכיוון זה אלא לכיוון ההפוך ואין חבים לאדם שלא בפניו.

רב אשי: מ'הלכה כדברי המיקל בעירוב' היינו מקילים רק בשיירי עירוב ולא בתחילת עירוב.

שיירי עירוב: כאשר הניחו עירובי חצירות במקום המשתמר בשביל כמה שבתות, ואח"כ נתמעט האוכל מהשיעור - נחלקו הדעות אם אפשר לסמוך על עירוב זה או לא.

תחילת עירוב: כשהניחו את העירוב לשבת זו, או במקום שאין מניחים כלל עירוב - כגון במקרה שלנו באדם שישן בכניסת שבת, לא היינו יודעים שהלכה כרבי יוחנן בן נורי.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבי יעקב ורבי זריקא אמרו: אמרו כללים בהלכה כאשר נחלקו תנאים שונים זה מול זה, כמו 'הלכה כרבי עקיבא מחברו' (כשנחלק מול תנא אחר). ונחלקו בדבר זה האמוראים: האם הכוונה 'הלכה' כאמור. או 'מטין' דהיינו שנראים דבריו וכך פוסקים ליחיד שבא לשאול, אך לא מורים כן ברבים. או רק 'נראין' שלא פוסקים כן לכתחילה, אך לאחר שכבר נעשה מעשה אין מבטלים את המעשה.

רב משרשיא חולק וסובר שאין כללים בזה, אלא היכן שמסתבר כמו תנא מסויים בדבר מסויים פוסקים כמותו, והיכן שלא נראים דבריו לא פוסקים כן.

שלוש חצרות הפתוחות זו לזו: ופתוחות לרה"ר משני הצדדים. רבי שמעון סובר שאם עירבו שתי החצרות הקיצוניות עם האמצעית (עירובי חצירות) כל אחת מהן מותרת לטלטל עם האמצעית וכן האמצעית איתם, אך הן אסורות לטלטל מזו לזו שהרי לא עירבו אחת עם השניה. 'רבנן' חולקים עליו וסוברים שאסורות שלושת החצירות לטלטל זו עם זו. הגמרא מבארת שדעת 'רבנן' זו בעצם דעת רבי יהודה המובאת קודם לכן במשנה שם.